

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/217/2022
Identifikačné číslo spisu: 8708210030
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8708210030.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mesto Vysoké Tatry, Starý Smokovec 1, IČO: 00 326 585, zastúpeného advokátskou kanceláriou SCHUBERT & partners, s.r.o., Bratislava, Vánsovej 2, IČO: 34 117 709, proti žalovanej 1/ akciovej spoločnosti TATRAMAT, akciová spoločnosť, Poprad, Hlavná 1416/28, IČO: 00 152 421, zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Bratislava, Podbrezovská 34, 2/ Okresnému úradu Poprad, katastrálnemu odboru, Poprad, J. Curie 3, o určenie vlastníckeho práva s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9C/245/2008, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. marca 2022 sp. zn. 7Co/31/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. marca 2022 sp. zn. 7Co/31/2021 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 07. marca 2018 č. k. 9C/245/2008-1064 (druhým v poradí; pozn.) žalobu zamietol. Ďalej vyslovil, že žalovaná 1/ má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %. Žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal.

1.1. Predmetom konania po čiastočnom späťvzátí žaloby ostal nárok žalobcu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXX, k. ú. O. I. ako parcela č. XXXX/XX - ostatná plocha o výmere 29 806 m². Výkonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca, resp. jeho právny predchodca Mestský národný výbor Vysoké Tatry nadobudol do správy majetok a to konkrétne novovytvorenú parcelu č. XXXX/XX o výmere 60 952 m² v k. ú. O. I. tak ako bola vytvorená na základe geometrického plánu č. 243-3403-380-83 z 10. januára 1984. Nehnuteľnosť bola zapísaná na LV č. 1 k. ú. O. I., avšak geometrický plán nebol zakreslený do katastrálnych máp č. XIII-8-9 a XIII-8-10. Z parcely č. XXXX/X časť pozemku o výmere 30 073 m² na základe hospodárskej zmluvy č. 4/84 prešla na právneho predchodcu žalobcu a časť pozemku o výmere 70 416 m² v rámci privatizácie prešla 22. apríla 1992 na Eurocamp a.s. a táto zmena sa v katastri nehnuteľností zapísala 15. októbra 1993 pod č. XXX/XX. Geometrickým plánom Eurocamp a.s. rozdelil parcelu č. XXXX/X o výmere 70 416 m² na novovytvorené parcely a to parcelu č. XXXX/X o výmere 24 276 m², č.

XXXX/XX o výmere 16 334 m² a č. XXXX/XX o výmere 29 806 m². Kúpnu zmluvou z 26. októbra 1995 previedol Eurocamp a.s. parcelu č. XXXX/XX o výmere 29 806 m² na kupujúceho Investičný privatizačný fond II. VSŽ Sporiteľňa, ktorého nástupcom sa následne stala Cassovia Invest - Credit a.s. Košice. Tento vlastník rozdelil parcelu č. XXXX/XX na parcelu č. XXXX/XX o výmere 21 708 m², ktorú kúpnu zmluvou zo 07. februára 2006 previedol na žalovanú 1/ a parcelu č. XXXX/XX o výmere 8098 m², ktorú kúpnu zmluvou z 15. mája 2003 previedol na obchodný dom Prior a.s. Poprad. Obchodný dom Prior túto nehnuteľnosť rozdelil geometrickým plánom na parcelu č. XXXX/XX o výmere 2 699 m² a túto previedol kúpnu zmluvou z 8. apríla 2004 na N.. W., na parcelu č. XXXX/XXX o výmere 2 699 m² a túto previedol na Y. C. a na parcelu č. XXXX/XXX o výmere 2 700 m² a túto previedol na N.. T.. Tieto fyzické osoby uvedené nehnuteľnosti previedli v roku 2008 na žalovanú 1/. Časť parcely č. XXXX/XX je duplicitne zapísaná aj na LV č. XXX k.ú. O. I. ako parcela č. XXXX/XX o výmere 29 806 m², a to na základe geometrického plánu č. 31693598-476/1995. Táto parcela mala byť formálne vytvorená z popisných údajov parcely č. XXXX/X o výmere 70 416 m², duplicitné vlastníctvo vzniklo aj z titulu zmätočného a zavádzajúceho geometrického plánu, ktorý však bol vypracovaný na základe chybného zákresu v katastri nehnuteľností.

1.2. Súd prvej inštancie po právnom posúdení veci v zmysle § 129 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) o vydržaní uzavrel, že začiatok držby možno konštatovať už u právnych predchodcov žalovanej 1/. K vydržaniu došlo právnymi predchodcami žalovanej 1/ a u každého z týchto predchodcov bol daný právny dôvod pre nadobudnutie veci do vlastníctva. Všetci právni predchodcovia žalovanej 1/ jasne prejavili vôľu byť vlastníkami nehnuteľnosti, domnievajúc sa, že na nej nie je dvojité zápis, ani neviaznu žiadne iné ťarchy, ktoré by akýmkoľvek spôsobom znemožňovali výkon vlastníckeho práva k danej veci a užívať túto nehnuteľnosť ako svoju vlastnú. Preukázali dobromyseľnosť a žalovaná 1/ už ako šiesty vlastník v poradí nemohla mať žiadne pochybnosti o tom, že by jej táto vec nepatrila, alebo že by nemohla na nej vykonávať nejaké právo. Nehnuteľnosť nadobudla v dobrej viere. Žalobca v konaní netvrdil a ani nepreukázal, že by žalovaná bola nedobromyseľná, že by získala vlastnícke právo podvodným spôsobom, klamstvom alebo iným nezákonným prostriedkom. V konaní bolo preukázané, že žalovaná 1/ nadobudla nehnuteľnosť v dobrej viere a táto domnienka nebola nijakým spôsobom vyvrátená a nebol daný žiaden plný dôkaz o nedobromyseľnosti žalovanej 1/. Ani žalobcovi nemožno vyčítať, že by jeho konanie bolo nedbalé. Čo sa týka starostlivosti o pozemok, obe strany predložili dôkazy o riadnej starostlivosti o túto nehnuteľnosť. To znamená, že ani žalovanej 1/ nemožno vytknúť akúkoľvek chybu v rámci povinnosti riadne sa starať o nadobudnuté vlastnícke právo, pričom toto nebolo spochybnené ani zo strany žalobcu. Na druhej strane, žalobca až v roku 2005 prvýkrát požiadal listom Správu katastra o opravu. Jedná sa teda o dlhodobý stav, kedy žalobca nevyvinul žiadnu činnosť smerujúcu k odstráneniu daného stavu a odstráneniu duplicity zápisu. Žalobca by sa mal domáhať náhrady škody z titulu nesprávneho postupu štátu a v tomto prípade sa nemožno vracať do roku 1983, keď rozsudok sa vydáva podľa skutočností a stavu, aký je ku dňu vyhlásenia rozsudku.

1.3. Poukazujúc na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16. marca 2016 sp. zn. I. ÚS 549/2015-34 a z 20. decembra 2017 č. k. I. ÚS 460/2017-73 vychádzal súd prvej inštancie z ústavného princípu proporcionality, keď pri strete dvoch vlastníckych práv s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti daného prípadu je potrebné rozhodnúť tak, aby zostalo zachované z oboch strán čo najviac a ak to možné nie je, potom dať prednosť tomu právu, v prospech ktorého svedčí všeobecná idea spravodlivosti. Uzavrel, že vlastnícke právo v tomto prípade svedčí v prospech žalovanej 1/, a preto jej bola poskytnutá ochrana vlastníckeho práva v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 OZ. Na žalobcu prešlo vlastnícke právo k nehnuteľnosti zo zákona bezplatne a žalovaná 1/ zaň zaplatila všeobecnú cenu. Ochrana dobrej viery nadobúdateľa môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Súd poskytol ochranu osobe, ktorá pri nadobudnutí nehnuteľnosti evidovanej v katastri nehnuteľností konala v dobrej viere ohľadne údajov, podľa ktorých bol ako vlastník nehnuteľnosti zapísaný ten, ktorý na ňu vlastnícke právo previedol. K chybnému dvojitému zápisu v katastri nehnuteľností nedošlo vinou ani jednej zo strán sporu, resp. ich právnych predchodcov. V prospech žalovanej 1/ svedčí vydržanie v zmysle ustanovenia § 134 ods. 1 a 3 OZ, keď sa preukázalo, že bola dobromyseľným držiteľom nehnuteľnosti, túto získala v dobrej viere, že jej patrí. Splnila taktiež jednu zo základných podmienok vydržania, a to oprávnenú držbu trvajúcu viac ako 10 rokov, pričom sa jej započítava aj doba, po ktorú boli vlastníkami nehnuteľnosti jej právni predchodcovia.

1.4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. Z Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. novembra 2018 sp. zn. 7Co/100/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalovanej 1/ priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% a žalovanému 2/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, preto v plnom rozsahu odkázal na odôvodnenie jeho rozsudku. Na zdôraznenie správnosti v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal, že ani žalovaná 1/ a jej právni predchodcovia nemohli vedieť o existencii duplicitného zápisu vlastníckeho práva. Žalovaná 1/ a jej právni predchodcovia zmluvy uzatvárali s vedomím o správnosti údajov zapísaných v katastri nehnuteľností. Následne vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti sa správali ako vlastníci a nakladali s ňou v dobrej viere, že im vlastníckym právom patrí. Tento stav trval od roku 1995, keď Eurocamp, a.s., kúpnu zmluvou z 26. októbra 1995 previedol na kupujúceho Investičný privatizačný fond II. VSŽ Sporiteľňa parcelu č. XXXX/XX o výmere 29 806 m² na základe nesprávne vypracovaného geometrického plánu. Žalobca v priebehu celého konania ničím právne významným nespochybnil existenciu dobrej viery na strane žalovanej 1/ a jej právnych predchodcov. V prípade pochybností o tom, či držba je oprávnená, platí v zmysle ustanovenia § 130 ods. 1 OZ vyvrátiteľná právna domnienka predpokladu o oprávnenosti držby. V takom prípade ten, kto popiera dobromyseľnosť držiteľa, má dôkazné bremeno na preukázanie neoprávnenej držby. Samotný žalobca v odvolaní proti rozsudku uviedol, že k strate dobrej viery došlo v čase, keď žalovaný 2/ listom z 13. júna 2006 oznámil vtedajším vlastníkom začatie katastrálneho konania o oprave chýb v katastrálnom operáte z podnetu žalobcu. Ku dňu 13. júna 2006 však už uplynula 10 ročná vydržacia doba počítaná od roku 1995 potrebná pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Strata dobrej viery žalovanej 1/, resp. jej právnych predchodcov po tom, čo už bol zavŕšený proces vydržania v dôsledku splnenia všetkých zákonom vyžadovaných predpokladov na nadobudnutie vlastníckeho práva vplyv nemá.

2.2. O trovách odvolacieho konanie rozhodol odvolací súd podľa § 396 v spojení s § 255 a § 262 CSP.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) na základe dovolania žalobcu uznesením z 11. mája 2021 sp. zn. 8Cdo/94/2020 rozsudok odvolacieho súdu z 28. novembra 2018 sp. zn. 7Co/100/2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Dovolací súd dospel po preskúmaní dovolania žalobcu k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, v dôsledku čoho je potrebné konštatovať, že zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces strán sporu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Skonštatoval, že závery odvolacieho súdu o dôvodnosti zamietnutia žaloby nemajú dostatočnú oporu v zistení rozhodujúcich skutkových okolností a ani právne posúdenie nemožno považovať za konzistentné a komplexné, zohľadňujúce všetky relevantné okolnosti prejednávanej veci. Postup odvolacieho súdu bol podľa dovolacieho súdu nekonzistentný s jeho predchádzajúcim zrušujúcim uznesením z 29. mája 2017 sp. zn. 7Co/228/2016, v ktorom v bodoch 18. až 21. upriamil pozornosť na potrebu skúmania a náležitého preukázania dobromyseľnosti žalovanej 1/ a jej právnych predchodcov od roku 1992. V ďalšom konaní (po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie z 01. júna 2016 č. k. 9C/245/2008-977 uznesením odvolacieho súdu z 29. mája 2017 sp. zn. 7Co/228/2016; pozn.) nevenoval pokynom odvolacieho súdu dostatočnú pozornosť, keď neboli preukázané rozhodujúce skutkové okolnosti o realizácii vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti zo strany žalovanej 1/ a jej právnych predchodcov od roku 1992, no súd napriek tomu konštatoval začiatok držby už u právnych predchodcov žalovanej 1/, bez ustálenia, kedy presne došlo k začatiu plynutia vydržacej doby, a následne konštatoval vydržanie právnymi predchodcami žalovaného 1/, tiež bez ustálenia, kedy presne došlo k uplynutiu vydržacej doby.

3.2. Napriek rozhodujúcej odvolacej argumentácii žalobcu odvolací súd nedal na túto žiadnu relevantnú odpoveď. Dovolací súd poukázal, že záver odvolacieho súdu o tom, že žalobca v priebehu celého konania ničím právne významným nespochybnil existenciu dobrej viery na strane žalovanej 1/ a jej právnych predchodcov, je v príkrom rozpore so skutočnosťou, keď žalobca opakovane a podrobne argumentoval opak. Rovnako neobstojí záver odvolacieho súdu, že žalovaná 1/ a jej právni predchodcovia sa po nadobudnutí vlastníctva k spornej nehnuteľnosti k tejto správali ako vlastníci a

nakladali s ňou v dobrej viere, a to od roku 1995, nakoľko takýto záver odvolacieho súdu je jednostranný, vychádzajúci len z dôkazov a argumentov svedčiacich v prospech žalovanej 1/, bez akéhokoľvek posúdenia a vyhodnotenia dôkazov a argumentov svedčiacich v prospech žalobcu, a preto je potrebné tento záver považovať za nepreskúmateľný a arbitrárny.

3.3. Dovolací súd, poukazujúc na svoju ustálenú rozhodovaciu prax v otázke vydržania vlastníckeho práva dospel k záveru, že je vylúčené, aby vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti bola preukázaná faktická držba rovnako zo strany žalobcu a rovnako aj zo strany žalovanej 1/, resp. jej právnych predchodcov. Odvolací súd síce v bodoch 21. až 23. odôvodnenia správne uviedol základné východiská inštitútu vydržania pri odôvodnení svojho záveru o splnení podmienok vydržania zo strany žalovanej 1/, avšak nedostatočne vyhodnotil všetky rozhodujúce okolnosti. K jednej a tej istej veci nemôže vzniknúť viac práv držby. Môže vzniknúť len nedeliteľné právo viacerých subjektov spoločne vykonávať to isté právo držby. Ak mienil odvolací súd dospieť k záveru o nadobudnutí vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti vydržaním, bol povinný ustáliť stav oprávnenej držby tejto nehnuteľnosti po celú vydržaciú dobu (s presným ustálením začiatku aj konca jej plynutia), so zohľadnením všetkých okolností, najmä so zohľadnením, či a kto vie preukázať takúto oprávnenú držbu. Vzhľadom na to, že konajúce súdy sa pri posúdení predmetnej veci zaoberali aj otázkou aplikácie zásady *nemo plus plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet* a ochrany dobromyseľného nadobúdateľa, dovolací súd ako obiter dictum dal do pozornosti aj viaceré aktuálne rozhodnutia Ústavného súdu SR (nález z 19. januára 2021 sp. zn. I. ÚS 510/2016, nález z 26. januára 2021 sp. zn. IV. ÚS 65/2019, uznesenie z 09. februára 2021 sp.zn. IV. ÚS 59/2021).

3.4. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal žalobcom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Vo vzťahu k nároku na náhradu trov dovolacieho konania uviedol, že o tomto bude rozhodnuté odvolacím súdom v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 1, 3 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

4. Odvolací súd po zrušení a vrátení veci na ďalšie konanie rozsudkom z 28. marca 2022 sp. zn. 7Co/31/2021 rozsudok súdu prvej inštancie (druhý v poradí; pozn.) zmenil a určil, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXX, k. ú. O. I. ako parcela registra "C" s parcelným číslom XXXX/XX - ostatná plocha o výmere 29 806 m². Žalobcovi voči žalovanej 1/ priznal náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100%. Žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania nepriznal.

4.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vo veci sa síce v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, avšak zo zistených skutočností nebol vyvodený správny právny záver. Z dôkazov predložených žalobcom pritom nepochybne vyplýva, že skutočným držiteľom spornej nehnuteľnosti a teda osobou, ktorá vykonávala jej faktickú držbu, bol žalobca a nie žalovaná 1/. Žalobca teda aj po nadobudnutí vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti žalovanou 1/, resp. jej právnymi predchodcami i naďalej zabezpečoval starostlivosť o túto nehnuteľnosť, prípadne ju prenajímal za účelom jej intenzívneho využívania na účely manipulácie a skladovania drevnej hmoty. Žalovaná 1/ pritom ničím právne významným nepreukázala, aby voči takémuto konaniu žalobcu akýmkoľvek spôsobom namietala. Na druhej strane, pokiaľ ide o žalovanú 1/, resp. jej právnych predchodcov, títo vo vzťahu k nehnuteľnosti tvoriacej predmet sporu realizovali len jedno z vlastníckych oprávnení vyplývajúcich z ust. § 123 OZ, ktorým je oprávnenie vlastníka nakladať s predmetom svojho vlastníctva. Čo sa týka ďalších aktivít žalovanej 1/, resp. jej právnych predchodcov vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti, k týmto došlo v čase, keď žalovaný 2/ listom z 13. júna 2006 oznámil vtedajším vlastníkom začatie katastrálneho konania o oprave chýb v katastrálnom operáte z podnetu žalobcu, a to práve z dôvodu duplicitného zápisu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. V rokoch 2007 a 2008 preto už žalovaná 1/, resp. jej právni predchodcovia nemohli byť v dobrej viere o tom, že im sporná nehnuteľnosť patrí. Žalovaná 1/, resp. jej právni predchodcovia po nadobudnutí vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti sa k predmetu svojho vlastníctva správali pasívne, túto neužívali a ani ju nemali vo faktickej držbe. Na strane druhej, žalobca ako vlastník nehnuteľnosti i naďalej vykonával pravidelne a dlhodobo všetky vlastnícke oprávnenia vyplývajúce mu z ust. § 123 OZ, pričom pri ich výkone nebol nikým a ničím rušený. Odvolací súd uzavrel, že žalovaná 1/ ani jej právni predchodcovia spornú nehnuteľnosť neužívali a ani ju fakticky nedržali; nemali teda postavenie oprávnených držiteľov a ako takí spornú nehnuteľnosť vydržať nemohli.

4.2. Vo vzťahu k zásade nemo plus iuris a k možnosti nadobudnúť vlastnícke právo aj od nevlastníka odvolací súd poukázal na závery Ústavného súdu Slovenskej republiky a veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu. Uzavrel, že žalobca dlhodobo a nikým nerušený reálne vykonával svoje vlastnícke oprávnenia vo vzťahu k parcele č. XXXX/XX, zapísanej na LV č. X, k. ú. O. I. aj potom, čo iná osoba na základe nesprávne vyhotoveného geometrického plánu bola zapísaná ako ďalší vlastník tej istej časti zemského povrchu bez toho, aby tento stav žalobca vyvolal a mal o ňom akúkoľvek vedomosť, pričom tejto časti zemského povrchu v terajšej dobe zodpovedá sporná nehnuteľnosť, a to parcela č. XXXX/XX - ostatná plocha o výmere 29 806 m², zapísaná na LV č. XXX, k. ú. O. I.. Oproti tomu žalovaná 1/, prípadne jej právni predchodcovia začali prejavovať reálny záujem o spornú nehnuteľnosť až v rokoch 2007 a 2008, teda v čase, keď boli v roku 2006 žalovaným 2/ oboznámení so začatím katastrálneho konania o oprave chýb v katastrálnom operáte, ku ktorým došlo v súvislosti s vypracovaním zmätočného a zavádzajúceho geometrického plánu, ktorým sporná nehnuteľnosť bola vytvorená z parcely žalobcu č. XXXX/XX, hoci v skutočnosti mala byť vytvorená z inej parcely, a to z parcely č. XXXX/X. Žalobca pritom nikdy nebol účastníkom zmlúv, ktorými sa následne realizoval prevod nehnuteľností tvoriacej predmet sporu na žalovanú 1/. Čo sa týka otázky naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, tento je bez akýchkoľvek pochybností daný. V prípade duplicitného zápisu vlastníckeho práva v prospech žalobcu a žalovanej 1/ jediným prostriedkom umožňujúcim odstrániť existujúcu neistotu medzi stranami sporu je práve žaloba na určenie vlastníckeho práva [§ 137 písm. c) CSP]. Keďže vo vzťahu k parcele č. XXXX/XX - ostatná plocha o výmere 29 806 m², zapísanej na LV č. XXX, k. ú. O. I., bolo potrebné zosúladiť stav faktický so stavom právnym, odvolací súd postupom v zmysle ust. § 388 CSP zmenil rozsudok a určil, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti.

4.3. Na základe vyššie uvedeného vo vzťahu k trovám konania odvolací súd uzavrel, že v konaní o určenie vlastníckeho práva úspešnému žalobcovi bola priznaná náhrada trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, ods. 2, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, ods. 2 a § 453 ods. 1, ods. 3 CSP s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie. Pokiaľ ide o žalovaného 2/ tomuto v súvislosti s prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli, a preto tejto strane sporu nemohla byť priznaná ich náhrada.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodila z ust. § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie a zároveň žalovaným prizná náhradu trov konania. V zmysle § 444 ods. 2 CSP žalovaná 1/ v dovolaní tiež navrhla odložiť právoplatnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, čím sa zabráni vyznačiť záznamom do katastra nehnuteľností zmena vlastníctva a prípadný možný prevod spornej nehnuteľnosti.

5.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľka odôvodnila tým, že kasačné uznesenie dovolacieho súdu mal odvolací súd považovať za rozhodnutie per incuriam, teda nezáväznú, na základe čoho mohol a mal rozhodnúť rovnako. Žalovaná 1/ ďalej uviedla, že vlastné skutkové zistenia môže odvolací súd robiť len vtedy, pokiaľ sám dokazovanie doplní, resp. ak znova vykoná dôkaz už vykonaný súdom prvej inštancie. Pokiaľ sa rozhodne tak urobiť, musí dôkaz vykonať na pojednávaní v súlade so zásadami priamosti, bezprostrednosti a voľného hodnotenia dôkazov. V opačnom prípade je odvolací súd v zmysle § 383 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Jednotlivé dôkazy vykonané pred súdom prvej inštancie smie odvolací súd posudzovať len čo do spôsobu zákonnosti ich vykonania a čo do logickosti a úplnosti ich hodnotenia; skutkové zistenia z nich učinené súdom prvej inštancie však odvolací súd prehodnocovať nesmie. Preto, ak odvolací súd bez akéhokoľvek dokazovania dospel k iným skutkovým zisteniam než súd prvej inštancie, zaťažil konanie vadou zmätočnosti a jeho rozhodnutie je nezákonné. Odvolací súd vôbec nehľadal spravodlivú rovnováhu medzi ochranou vlastníckeho práva a ochranou dobromyseľnosti; dospel k chybnému záveru, že ochrana dobromyseľnosti nie je rovnakým základným právom ako ochrana vlastníckeho práva. Rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa dovolateľky ústavne nesúladne, svojvoľné, stojace na chybných argumentoch.

5.2. Dovolateľka vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v dovolaní uviedla, že odvolací súd kolíziu dobrej viery so zásadou nemo plus iuris riešil jednak chybnou metodologicky, ale aj v rozpore s rozhodnutiami najvyššieho súdu, výslovne označiac rozhodnutia sp.

zn. 6Cdo/71/2011, 4Cdo/95/2019, ako aj rozhodnutiami ústavného súdu, označiac rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016, I. ÚS 460/2017. Dovolanie je in eventum založené aj na námietke rozdielnej rozhodovacej praxe. Žalovaná 1/ má za to, že rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1VObdo/2/2020 nie je záväzné pre civilnoprávne senáty, takže prípadnú rozdielnosť rozhodovacej praxe by mal vyriešiť veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

5.3. Žalovaná 1/ dovolaním výslovne napadla aj výrok odvolacieho súdu o trovách konania, namietajúc, že celý spor bol vyvolaný nedôslednou činnosťou žalobcu, ako aj nečinnosťou žalovaného 2/. Výrok o náhrade trov konania tak podľa žalovanej 1/ nereflektuje preventívnu a sankčnú funkciu náhrady trov konania. Odvolací súd mal rozhodnúť tak, že žiadnej zo strán sporu sa náhradu trov konania nepriznáva.

6. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovanej 1/ navrhol dovolanie odmietnuť a žalobcovi priznať náhradu trov dovolacieho konania. Uviedol, že v konaní pred odvolacím súdom, ktorý postupoval v zmysle § 390 CSP, nenastala zmena skutkového stavu a nebolo potrebné doplniť resp. zopakovať dokazovanie, a teda ani nebolo potrebné nariadiť pojednávanie, lebo to nevyžadoval ani verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP). Odvolaciemu súdu tak nič nebránilo meritorne rozhodnúť, a to bez nariadenia pojednávania, rešpektujúc skutkové zistenia súdu prvej inštancie a závery kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu. Ďalej poukázal, že žalovaná 1/ v dovolaní nevymedzila dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia zákonom zodpovedajúcim spôsobom.

7. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalovaná 1/, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP); dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 1/ je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP] aj dôvodné.

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

11. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

12. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

13. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých

môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

14. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

15. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

16. Žalovaná 1/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

17.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré

(porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17.3. Z práva na spravodlivý súdny proces však pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

18. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) a porušenie práva na spravodlivý proces videla v tom, že odvolací súd bez akéhokoľvek dokazovania dospel k iným skutkovým zisteniam než súd prvej inštancie a tiež vôbec neľahadal spravodlivú rovnováhu medzi ochranou vlastníckeho práva a ochranou dobromyseľnosti; jeho rozhodnutie je svojvoľné, stojace na chybných argumentoch. Odvolací súd tiež podľa žalovanej 1/ nebol viazaným pokynmi vyjadrenými v kasačnom uznesení dovolacieho súdu, považujúc toto za rozhodnutie per incuriam.

19. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

20. Podľa § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

21. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

22. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

23. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy dovolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené. Odvolací súd je totiž v zásade viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. Iba v prípade, ak má pochybnosti o jeho správnosti, má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, a to vtedy, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tým, že opakovane dokazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy.

24. Inak povedané, ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť dovolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števcík, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287).

24.1. Dovolací súd v podobných súvislostiach stabilne zastáva názor, že je neprípustné a v rozpore so zásadou priamosti, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich

musí v odvolacom konaní opäť vykonať (porov. napr. 7Cdo/83/2018, 2Cdo/298/2020, 2Cdo/121/2022).

25. Od počiatku bolo v judikatúre opakovane zdôrazňované aj to, že ak sa chce odvolací súd odchýliť od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie na základe dokazovania výsluchom svedkov, musí tieto dôkazy vykonané predtým bezprostredne súdom prvej inštancie opakovať. Ak by tak neurobil, chýbali by mu náležité podklady na vyhodnotenie týchto dôkazov, založené napríklad na ich priamom vnímaní. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že ak odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov.

26. Aby sa teda odvolací súd mohol odchýliť od skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie čerpal z výpovedí strán alebo svedkov, ktorí boli prvoinštančným súdom vypočutí na pojednávaní, musí dôkazy priamo vykonané súdom prvej inštancie opakovať, prípadne doplniť. Ak by sa odvolací súd odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov (pozri BARICOVÁ, Jana. § 384 [Dokazovanie na odvolacom súde]. In: ŠTEVČEK, Marek, a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022).

27. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že pokiaľ odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov (porov. aj sp. zn. 2Obdo/33/2017).

28. Dovolací súd z obsahu súdneho spisu zistil, že odvolací súd, hoci dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie a od jeho skutkových zistení sa odchýlil a inak posúdil otázku faktickej držby spornej nehnuteľnosti, nenariadil vo veci pojednávanie a nevykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

28.1 Napadnutým rozsudkom odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobe žalobcu vyhovel. Z obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd, hoci dospel k zisteniu odlišného skutkového stavu ako súd prvej inštancie a od jeho skutkových záverov sa odklonil, nenariadil pojednávanie a nezopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu. Namiesto nariadenia pojednávania, iba oznámil verejné vyhlásenie napadnutého rozsudku na úradnej tabuli súdu dňa 28. marca 2022 o 9.30 hod. (č. l. 1231 súdneho spisu). Odvolací súd síce v odôvodnení napadnutého rozhodnutia skonštatoval, že: „vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, avšak zo zistených skutočností nebol vyvedený správny právny záver“ (pozri bod 33. odôvodnenia), v skutočnosti však svoje zmeňujúce rozhodnutie založil na prehodnotení dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie; o.i. na záveroch výsluchu svedka N.. L. J., ku ktorému došlo na pojednávaní v konaní pred súdom prvej inštancie (do 30. júna 2016 súd prvého stupňa; pozn.) 26. novembra 2012 (porov. bod 35. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

28.2. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že tak žalobca, ako aj žalovaná 1/ v konaní predložili dôkazy o riadnej starostlivosti o spornú nehnuteľnosť (porov. bod 46. rozsudku súdu prvej inštancie). Na druhej strane, odvolací súd uzavrel, že: „žalobca aj po nadobudnutí vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti žalovanou 1/, resp. jej právnymi predchodcami i naďalej zabezpečoval starostlivosť o túto nehnuteľnosť, prípadne ju prenajímal za účelom jej intenzívneho využívania na účely manipulácie a skladovania drevnej hmoty. Žalovaná 1/ pritom ničím právne významným nepreukázala, aby voči takémuto konaniu žalobcu akýmkoľvek spôsobom namietala. ... Pokiaľ ide o žalovanú 1/, resp. jej právnych predchodcov, títo vo vzťahu k nehnuteľnosti tvoriacej predmet sporu, realizovali len jedno z vlastníckych oprávnení vyplývajúcich z ust. § 123 OZ, ktorým je oprávnenie vlastníka nakladať s predmetom svojho vlastníctva.“ Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť

od skutkových zistení súdu prvej inštalácie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu zopakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o potrebe zmeny rozsudku súdu prvej inštalácie, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštalácie.

29. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje aj na ustálenú judikatúru, podľa ktorej predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštalácie, ak má za to, že súd prvej inštalácie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom (porov. napr. uznesenie najvyššieho súdu zo 7. septembra 2010, sp. zn. 5Cdo/131/2009, obdobne uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018 sp. zn. 4Cdo/98/2017).

30. Aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyplýva, že odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštalácie, ak vykonané dôkazy mali byť podľa názoru odvolacieho súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred súdom prvej inštalácie. Podstatou zistenia skutkového stavu veci je úsudok - záver sudcu, resp. senátu o tom, ktoré z rozhodujúcich sporných skutočností sú pravdivé, t. j. ktoré z nich bude považovať za dokázané. Až súhrn týchto skutočností vytvára zistený skutkový stav (sp. zn. II. ÚS 387/2010, II. ÚS 400/2009, II. ÚS 506/2009, II. ÚS 506/2013). Inak povedané, nie je vylúčené, aby odvolací súd vyhodnotil vykonané dôkazy odlišne, ako sa stalo v konaní pred súdom prvej inštalácie, avšak v takom prípade musí odvolací súd sám zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštalácie (II. ÚS 506/2013).

31. Dovolací súd pripomína, že pokiaľ dôvodom pre zmenu rozsudku súdu prvej inštalácie malo byť nesprávne právne posúdenie veci, nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V danom prípade však tak súd prvej inštalácie, ako aj odvolací súd svoje rozhodnutie založili na aplikácii ust. prvej hlavy druhej časti OZ o vlastníckom práve. Hoci nemožno opomíňať, že odvolací súd bol viazaný právnym názorom vyjadreným v kasačnom rozhodnutí dovolacieho súdu (§ 455 CSP), že k jednej a tej istej veci nemôže vzniknúť viac práv držby (ako bolo nesprávne posúdené súdom prvej inštalácie), k záveru, že faktickým držiteľom spornej nehnuteľnosti je žalobca, však odvolací súd dospel výlučne prehodnotením dôkazov vykonaných pred súdom prvej inštalácie. Z uvedeného nepochybne vyplýva, že odvolací súd dospel k odlišným skutkovým zisteniam, keď odlišne od súdu prvej inštalácie vyhodnotil správanie žalovanej 1/ vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti, vysloviac, že žalovaná 1/, resp. jej právni predchodcovia k spornej nehnuteľnosti vykonávali len jedno z triády vlastníckych oprávnení v zmysle § 123 OZ, a síce právo s vecou nakladať (ius disponendi).

32. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natoľko odchyľil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštalácie bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní, čím znemožnil žalovanej 1/, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

33. Dovolací súd pre úplnosť poukazuje, že už vo svojom uznesení sp. zn. 8Cdo/94/2020 konštatoval, že závery odvolacieho súdu o dôvodnosti zamietnutia žaloby nemajú dostatočnú oporu v zistení rozhodujúcich skutkových okolností. K tomu dodáva nasledovné.

34. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd zásadne žiaden priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu (pozri R 76/2016).

34.1. V určitých prípadoch sa viazanosť právnym názorom (§ 455 CSP) neuplatní. K vymedzeniu

týchto výnimočných prípadov dospela postupným dlhoročným vývojom aplikačná prax a právna teória. Ide najčastejšie o prípad zmeny v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ zrušujúceho aj zrušovaného rozhodnutia, alebo prípad zmeny právnej úpravy, ku ktorej došlo po zrušovacom rozhodnutí, ale pred opakovaným rozhodnutím odvolacieho súdu. Nie je tiež vylúčené, že odvolací súd rozhodne inak aj z dôvodu zásadného judikátorného posunu (napríklad reflektujúc niektoré rozhodnutia Súdneho dvora EÚ, alebo Európskeho súdu pre ľudské práva alebo ústavného súdu alebo najvyššieho súdu) v otázke, ktorá v čase rozhodovania dovolacieho súdu nebola celkom uspokojivo vyriešená.

35. Viazanosť súdu nižšej inštancie právnym názorom súdu vyššej inštancie je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je preto porušením tak § 455 CSP, ako aj základného práva strany sporu na súdnu a inú právnu ochranu. Postup súdu nižšej inštancie, spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru vysloveného v uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, narúša tiež princíp právnej istoty (pozri R 76/2016).

36. V prejednávanej veci neexistoval dôvod, pre ktorý by odvolací súd nemal byť viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, keď tento sa v odôvodnení zrušujúceho uznesenia dôsledne vysporiadal s dôvodmi, pre ktoré bol pôvodný rozsudok odvolacieho súdu (prvý v poradí; pozn.) zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Z odôvodnenia zrušujúceho uznesenia dovolacieho súdu jasne a jednoznačne vyplýva, prečo bol rozsudok odvolacieho súdu (prvý v poradí; pozn.) považovaný za nesprávny a v čom spočívali nedostatky procesného postupu odvolacieho súdu.

37. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v konaní došlo k vadám podľa § 420 písm. f) CSP. Ak odvolací súd vychádzal z rovnakých dôkazov ako súd prvej inštancie a na ich základe dospel k iným skutkovým zisteniam, z ktorých vychádza jeho iný právny záver, bol povinný také dôkazy opakovane vykonať (R 64/1966, 5Cdo/131/2009, 4Cdo/98/2017). Za opodstatnenú treba považovať dovolaciu námietku, ktorou sa dovolateľka dovoľavala opakovania dokazovania odvolacím súdom na ním nariadenom pojednávaní.

38. Dovolanie žalovanej 1/ je v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

39. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a skutočnosť, že sa vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia iných dovolacích námietok. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu. Na základe uvedeného dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalovanej 1/ týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 1 CSP).

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s dosiaľ ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

41. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.